

**Ettepanekud nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse
väljatöötamiskavatsusele**

Tervise Arengu Instituut toetab nakkushaiguste ennetamise ja tõrje regulatsiooni kaasajastamist ning teeb järgmised ettepanekud, millega meie hinnangul peaks nakkushaiguste ennetamise ja tõrje seaduse uue versiooni väljatöötamisel arvestama:

1. VTK võimalike lahenduste peatüki punktis 2 tuuakse välja võimalikud lahendused infektsioonikontrolli nõuete rakendamise ja tervishoiutekkeliste nakkuste leviku regulatsiooniks. Alapunktis 2.2 kohaselt on kavas kaasajastada tervishoiuteenuste osutajate ja laborite teavitamiskohustusi ning andmevahetuse korda. Sellega luuakse eeldused tulevikus ühtse ja toimiva riikliku AMR seiresüsteemi käivitamiseks. Vajadusel luuakse NETS-i tasandil vastav volitusnorm, et sätestada AMR-i seire ja andmete edastamise üldpõhimõtted ning tagada kooskõla seaduse ja määruse vahel.

Rõhutame vajadust lisada seaduse mõjutatavatesse sihtrühmadesse Tervise Arengu Instituut (edaspidi TAI), kuna TAI on tuberkuloosiregistri vastutav töötleja. Tuberkuloosiregister seirab täna tuberkuloosi ravimitundlikkust ja ravimiresistentsust ja edastab vastavaid andmeid ka rahvusvahelistele organisatsioonidele.

Samuti tuleks VTK mõjude peatükis vastavalt täiendada mõju riigivalitsemisele ja tuua seal ühe sihtrühmana välja TAI, kui tuberkuloosiregistri vastutav töötleja. Tuberkuloosiregister seirab tuberkuloosi haigestumist tervishoiutöötajate, erihooldekande- ja üldhoolekandeteenuste töötajate ja hoolealuste seas, kuna tuberkuloos on õhu teel leviv piisknakkus. Eestis on tuberkuloos küll langustrendis, kuid Eestis on EL kõrgeim ravimresistentsete vormide osakaal (20% kõigist juhtudest, kus ravimitundlikkus on teada), EL keskmine näitaja on 5-6%¹. Tuberkuloosi õigeaegne diagnostika ja ravi on üks AMR ohjeldamise meetmetest.

2. VTK võimalike lahenduste peatüki punktis 4 kirjeldatakse võimalikke lahendusi piiriüleste liikumistega seotud nakkushaigustesse nakatumise reguleerimisel. Palume lisada alapunktis 4.3 nimetatud pädevate asutuste hulka ka TAI kui tuberkuloosiregistri vastutav töötleja.

Samuti tuleks VTK mõjude peatükis vastavalt täiendada mõju riigivalitsemisele ja tuua seal sihtrühmana välja TAI, kui tuberkuloosiregistri vastutav töötleja. Täna on tuberkuloos NETS alusel defineeritud kui eriti ohtlik nakkushaigus ja andmeid edastatakse koostöös Terviseametiga ja vastavalt EL regulatsioonidele ka piiriüleselt.

¹ <https://www.ecdc.europa.eu/en/publications-data/tuberculosis-surveillance-and-monitoring-europe-2025-2023-data>

Tuberkuloosiregister seirab ka tuberkuloosijuhte, mis on seotud viimaste aastate immigratsiooni-ja sõjapõgenike lainega ja kogub andmeid Eestisse saabumise ja lahkumise kohta. Alates 2018. aastast kogub ECDC (Euroopa Haiguste Ennetamise ja Kontrolli Keskus) riikidelt andmeid tuberkuloosi haigestunud isikute riiki saabumise kuupäeva (kui see teadmata, siis aasta) kohta, kui haigestunud isiku sünnimaa pole andmeid esitav maa. Põhjuseks viimaste aastate immigratsioonilainega kaasnenud ravimresistentsete tuberkuloosi vormide leviku tõus pagulaste, asüülitaotlejate ja sõjapõgenike seas.

3. Piiriüleste liikumistega seotud nakkushaigustesse nakatumise vältimise osas on vajalik VTK mõjude peatükis tuua mõjuna riigivalitsemisele välja ühe mõjutatava sihtrühmana ka TAI, kui tuberkuloosiregistri vastutav töötaja. Täna on tuberkuloos NETS alusel defineeritud kui eriti ohtlik nakkushaigus ja andmeid edastatakse koostöös Terviseametiga ja vastavalt EL regulatsioonidele ka piiriüleselt.

Tuberkuloosiregister seirab ka tuberkuloosijuhte, mis on seotud viimaste aastate immigratsiooni-ja sõjapõgenike lainega ja kogub andmeid Eestisse saabumise ja lahkumise kohta. Alates 2018. aastast kogub ECDC (Euroopa Haiguste Ennetamise ja Kontrolli Keskus) riikidelt andmeid tuberkuloosi haigestunud isikute riiki saabumise kuupäeva (kui see teadmata, siis aasta) kohta, kui haigestunud isiku sünnimaa pole andmeid esitav maa. Põhjuseks viimaste aastate immigratsioonilainega kaasnenud ravimresistentsete tuberkuloosi vormide leviku tõus pagulaste, asüülitaotlejate ja sõjapõgenike seas.

4. Laboratoorsete uuringute korralduse ja kvaliteedi tagamise osas on vajalik VTK mõjude peatükis mõjuna riigivalitsemisele näha ühe mõjutatud sihtrühmana ka TAI, kui tuberkuloosiregistri vastutav töötaja ja asutus, kes kogub laboratoorseid andmeid tuberkuloosi haigusjuhtude kohta. Vajalik on näha ette laborite kohustus esitada asjakohaseid andmeid olemasolevatesse andmekogudesse, mille alusel saab paremini hinnata süsteemseid riske ja sekkumisvajadusi. Peame oluliseks täpsustada siinkohal ka andmete olemust – edastada ja seirata on vaja andmeid nii kinnitunud nakkusjuhtude kui ka nakkushaiguste kahtluse- ja nakatumise kohta. Näitena saab tuua latentse tuberkuloosi – inimene on nakatunud tuberkuloosibakteriga, kuid pole veel haige. Samas on tal kõrge risk haigestuda tuberkuloosi ning teatud juhtudel soovitatakse talle profülaktilist ravi haigestumise ära hoidmiseks.
5. VTK Lisas 2 palume lisada nakkushaiguste seire ja andmete edastamise rea alamjaotisesse, kus on nimetatud kohustuslik teavitamine, rahvusvahelised teated (sh IHR), aruandlus ja nakkushaiguste statistika (sh NAKIS), ka tuberkuloosiregister. TAI kogub Eestis tuberkuloosi haigestumise, riskitegurite, ravimresistentsuse ja ravitulemuste andmeid ja edastab neid ka rahvusvahelistele organisatsioonidele sh WHO ja ECDC.

Lugupidamisega

(allkirjastatud digitaalselt)

Annika Veimer
direktor

Koostajad:
Marlen Piskunov
marlen.piskunov@tai.ee
Piret Viiklepp
piret.viiklepp@tai.ee